

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(14:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1919, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Nr 10
Oktober

Prenumerationspris:
1: 80 pr helt år, 90 öre pr halvt
och 45 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 15 öre.

Redaktör:
RUTH GUSTAFSON
Brännkyrkagatan 27
St. Tel. Söder 74 94.

Morgonbris' expedition:
SIGNE WESSMAN, Allm. Tel. 244 36,
Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm.
Annonser å sista sidan pris 20 öre pr mm.

1919

Manligt — kvinnligt: mänskligt.

Ett litet psykologiskt kåseri.

Av Ivan Oljelund.

Världskriget — arrangerat av "skapelsens herrar", enligt damernas ut-sago — detta den mänskliga ondskans och dumhetens pyramidala verk åstad-kom en hel del sociala förskjutningar av så betydande karaktär, att de, en gång fullföljda och klarlagda, innebära en omvärdering av vår samhälleliga tillvaro. Trenne väldiga revolutioner kastade den autokratiska härskarmak-ten från sätet och krossade den gyllne karossen; obemärkta rullade kronorna i stöftet, och den vredgade lavinen vältte vidare, tornade upp sig och föll förintande över den plutokrati-ska härskaremakten — världs-eländets tillskyndare, den kulissgranna autokratins bultande puls. Arbete mot Kapital — det är kärnan i revolutio-nernas nebulosa; mot samma centrum rör sig, med eller utan katastrofal ka-raktär, serien av periferiska ringar kring kapitalismens Jupiter i det övriga kultursystemet. De ringe skola varda de främste — det är den gamla lagen, som först måste bli avlydd, innan jämviktsläget inträder. Ett led i den-na upphöjelse är erkännandet av kvin-nornas lika mänsklig rätt.

Många skarpa huvuden ha kommit till korta på kvinnofrågan. Och i grund och botten är den ett olöst problem, d. v. s. då "kvinnofrågan" fördjupats till frågan om köns motsatsens biologi-ska och psykologiska faktum. Det är

Sjungande barn.

nog att nämna ett namn. Weininger — "galningen", säga kvinnorna — för att bataljen genast skall vara i gång bland de intresserade och kun-nige. Eller Strindberg — som slogs mot kvinnofrigörelsens urartningsten-denser. Men frågan är om och i vilken utsträckning den faktiska köns motsät-ningen störande uppträder i det jäm-förelsevis enkla problemet om könets sociala likställighet. Där om må dock de lärde tvista.

Lätom oss inte ta' det så högtidligt! Lätom oss kosta på oss lite allmänbe-griplig "optimistisk flackhet".

Ganska ansenliga mängder bläck och manlig tankekraft har förbrukats på att övertyga ett revolutionärt och kon-spurerande kvinnosläkte om att naturen förfarit njuggt mot kvinnorna då det tillgängliga måttet intelligens fördela-des mellan dem och skapelsens herrar. Mannen hade bättre tur; på hans lott föll ett upplyst och härskande förstånd

och då och då förunnades det honom att skänka mänskligheten ett snille. Sin högre utrustning likmätigt tillkom det följaktligen honom att handhava de högre tingen och bestämma världshisto-riens riktning. Häremot invände kvin-nan — slagfärdig som alltid, och med en logik, som mannen skadeglad skyndade att anteckna — att vad intelligen-sen beträffar fanns det lika många dumhuvuden bland männen som bland kvinnorna, sorgligt nog, och om män-nen änskönt lyckades frambringa ett snille varje århundrade, så var det dock den ointelligenta och enfaldiga kvin-nan som födde undret till världen. Den förbluffade mannen hämtade sig dock och parerade (med Strindberg), att kvinnan emellertid icke av sig själv födde snillena utan att det till sist var mannen som var upphov till dem; vis-serligen försökte man en gång att lura världen med att Kristus icke var född av man utan blott av kvinna, men detta bedrägeri genomskådades och av-slöjades av mannen! På den punkten replikerade kvinnan (och dessa dispy-ter ägde rum för 30—40 år sedan, då vi unga icke voro till), att även hennes kön säkerligen skulle ha skänkt världen snillen, om blott männen icke hindrat kvinnorna att utveckla sig. Och när nu mannen svarade, övergick tankeutbytet till vardagsgräl om barn och hushållsgöromål, med påståenden att mannen var en tyrann och kvinnan hans slavinna. O. s. v. i oändlighet.

Oss, ättlingarna av det sålunda dispu-terande släktet, förefaller det klokast att, innan debatten fullföljes, klargöra tvenne ting, ägnade att tjäna som led-trådar. Det första: äro kvinnorna

”förtryckta” av männen, oavsett klassförtrycket, som drabbar arbetarklassens kvinnor, och av vilken art är detta ”förtryck”? Det andra: vad innebär kvinnornas ”frihet” — äro mannens nuvarande fri- och rättigheter målet, d. v. s. ”jämligheten”, eller är målet en självständig frihet, ett värde i och för sig? Med ett antydande svar på dessa spörsmål lär man komma skapligt tillrätta med det kvistiga problemet. Det kan ju alltid ha sitt intresse i dessa tider, då den kvinnliga halvan av världen gör sitt offentliga intåg i historien — där den likvisst alltid spelat en betydelsefull roll.

(Forts.)

De danska hembiträdernas organisation.

I vårt södra grannland har sedan många år tillbaka hembiträderna organiserats i starka och solida föreningar, sammanslutna i ett förbund ”Husassistenternas förbund i Danmark”. Förbundet räknar 27 avdelningar och har till ordförande en av sina allra främsta medlemmar, fröken Marie Christensen. Fröken C. har i dessa dagar som dansk statsstipendiat besökt Stockholm och Uppsala för att studera våra husmodersskolor med barnavård och fackskolor i huslig ekonomi. Vi passade tillfället att få några upplysningar om hennes förbunds verksamhet, till nytta och intresse för oss i vårt arbete.

Den första föreningen bildades av frkn Christensen i Köpenhamn den 15 november 1899. Därefter följde agitationsarbetet, den ena föreningen efter den andra bildades i provinserna, och nu ha hembiträderna, som sagt, sitt förbund med 27 avdelningar. Förbundet har för sina medlemmar bl. a. genomfört en bestämd arbetstid på 10 timmars arbetsdag, 14 dagars semester med lön och 2 kronor om dagen i kostpenningar. För sjukhusens och ålderdomshemmens kökspersonal, som i regel äro medlemmar i förbundet, har genomförts avtal med kommunerna om 8 timmars arbetsdag, semester, en fridag i veckan och bestämda löner på 50—65 kr. i månaden. Föreningarna i Köpenhamn och Aalborg ha egna platsanskaffningsbyråer till stor nytta för medlemmarna och yrkeskåren i övrigt. Därtill har Köpenhamnsföreningen sedan 13 år tillbaka sin egen fackskola, grundad av Marie Christensen, som även är skolans föreståndare.

Denna skola har till uppgift att utbildna unga, omedelade flickor till skickliga och yrkeskunniga hembiträden och blivande husmodrar, som därefter med duglighet skola kunna utföra allt arbete i ett hem. Husassistenternas fackskola omfattar flera olika kurser. Den första kursen är halvårig för ”nybörjare” i åldern 16—20 år. Eleverna i denna kurs betala 20 kronor i månaden och ha då sin bostad, kost

Marie Christensen.

och tvätt samt undervisning i skolan. Undervisningen omfattar allt praktiskt arbete jämte matlagning, som kan tänkas i ett hem, samt teoretiska kunskaper i de olika ämnena. Så finnes i skolan en 3 månaders kurs för mera försigkomna, såsom kokerskor och ensamjungfrur, som för sin undervisning och middagsmål betala 30 kronor i månaden. Vidare har skolan aftonkurser för matlagning, dukning och servering, sitt eget bageri med försäljningsbutik, sin egen tvätt- och strykinrättning, där allmänheten kan lämna sin tvätt, samt servering för matgäster.

Sedan 12 år har skolan statens understöd, de första åren 2,000 kronor och därefter 6,000 kronor om året. Köpenhamns kommun ger i anslag 5,000 kronor årligen och Fredriksbergs kommun har i år givit 500 kronor. Köpenhamns stad har skänkt skolan en tomt värd 71,000 kronor för att skolan å densamma skall bygga sitt eget hus. En kvinnlig arkitekt Ingrid-Möller-Düggve har gjort ritningarna och kostnadsförslaget går på 800,000 kronor. Skolans styrelse har nu ingått till regering och riksdag med begäran om anslag för att kunna bygga sitt hus och där inrätta sin mönsterskola, som skall giva undervisning endast åt omedelade kvinnor.

Under de gångna åren har från skolan utgått 13,000 utbildade hembiträden.

Marie Christensen har inom förbundet och i fackskolan nedlagt ett oerhört arbete och med sällspord energi och varmt intresse strävat att höja sitt yrke och hemmets arbete till ett av de viktigaste i samhället. Hon har dessutom haft tid att medverka i socialdemokratiska arbetarepartiet och är en av dess representanter i Köpenhamns stadsfullmäktige.

**Prenumerera på
MORGONBRIS,
som är arbetarrörelsens
kvinnotidning, och således
bör finnas i varje
arbetarhem.**

Diskussioner.

Tio enkla råd.

Diskussioner äro icke blott nöjsamma och nyttiga, utan nödvändiga. Varje medlem borde lära sig debattera, öva sig i talekonsten. Meningsutbyten främja tankeförmågan. Men förutsättningen är väl ordnade debatter. Här är att främst iakttaga:

1:o) att man icke tröttnar med för många diskussioner. Högst en debatt i någon fråga på varje möte. Det räcker gott.

2:o) att man formulerar en fråga väl. Den bör vara enkel och klar. Då kan den även lättare samla allas intresse.

3:o) att den förberedes väl. Den inlämnas på ett möte, bordläggs och bekantgöres för alla till nästa möte.

4:o) att inledare för frågan utses då den framlämnas. Eventuellt kan utses en inledare och en opponent i frågan.

5:o) att materiel för diskussioner anskaffas för klubben: upplysande artiklar, broschyrbibliotek och böcker.

6:o) att varje deltagare bemödar sig om att vara saklig och opersonlig, vilket icke utesluter att man riktar sig mot person.

7:o) att en inledare förbereder sig för frågan, gör anteckningar och skriver eller punkterar upp ett anförande.

8:o) att man första gången säger i huvudsak vad man vill ha fram och sedan endast tager ordet för korta repliker.

9:o) att mötesdeltagarna icke störa debatten genom sorl, prat och annat, allra minst genom att gå fram och åter.

10:o) att diskussionerna icke draga ut i det oändliga, ty en tröttsam debatt saknar allt verkligt värde. Det är prat.

Tidningsurklipp.

Alla läsa numera tidningar. Men sällan tager man vara på dess rika materiel. Detta bör dock varje intresserad medlem göra. Särskilt den, som vill deltaga i klubbens diskussioner. Ett par råd:

Klipp alla sakliga, upplysande, instruktiva artiklar i olika ämnen ur de tidningar ni ha. Datera och sortera artiklarna efter innehållet i skilda kuvert, varå ämnet skrives.

Gör emellanåt en storstädning av kuverten, ordna om innehållet och kasta det värdelösa.

Vid användning tager man fram kuverten, gör citat, anför siffror och belysande argument.

En samling tidningsurklipp skulle, rätt skött, kunna bli av synnerligen stort värde, och därför böra alla medlemmar intressera sig därför.

Broschyrbibliotek.

Varje klubb borde ha ett litet broschyrbibliotek. Det borde innehålla de bästa skrifterna i de ämnen, som ligga inom klubbens arbetsområde. En kvinnoklubb bör ha de broschyrer, som äro ägnade att belysa kvinnofrågan i allmänhet och för arbetarkvinnan i synnerhet.

Ett sådant bibliotek bör inordnas i en statsanslagsberättigad studiecirkel, enär därmed vinnes betydande anslag från dels staten (event. landsting och kommuner) och dels Arbetarnes Bildningsförbund. Där ingen cirkel finnes inom klubben kunna rekvisitioner ske genom arbetarbibliotekens studiecirkel.

Sådant bibliotek bör naturligtvis gratis vara tillgängligt för alla klubbens medlemmar. Inledare bör ha företrädesrätt att låna de broschyrer som äro nödvändiga för att belysa en fråga.

Diskussionsövningar.

De flesta medlemmar skulle säkert önska kunna yttra sig i en fråga de kände till. Men de våga inte. Detta kan dock bortarbetas. Intet är medfött. Gör försök med diskussionsövningar på ett klubbmöte. Så här exempelvis:

Sätt er kring ett bord. Det blir då mera familjärt. Utse mötesledare. Rädslan måste först övervinnas. Detta är nästan en mekanisk sak. Begär då först ordet i tur och ordning. Stig upp då ni får ordet. Var då inte rädd om benen skaka. Försök sedan lägga orden så väl ni kan. Man behöver inte säga många ord, utan endast så mycket man orkar med. Huvudsaken är att börja med att kunna behärska sin egen sinnesrörelse, vara herre över sig själv. Övningsfrågorna böra vara de enklast tänkbara. Övningarna fortsätta så länge man ej är säker på sig. Man kan även öva sig i hemmet.

För diskussioner utöver det rent mekaniska att söka övervinna sin rädsla rekommenderas "Talaren och debattören" av Z. Höglund 1 kr., "Talaren" av E. Sommarin, 50 öre, "Det offentliga talandets konst" av Odal Ottelin, 1 kr., och "Mötesförhandlingar" av P. E. Sköld, 50 öre. Kunna rekvireras i alla boklädor.

Litteratur.

Tagore: Nationalismen. Norstedt & Söners förlag.

Den, som i nationalismen har sett den högsta form av fosterlandskärlek får snart en annan uppfattning, när han läst Tagores bok. Han får lära sig, att den västerländska nationalismens ursprung och kärna är kampens och erövringens anda, ej socialt samarbete. Den har skapat en fulländad maktorganisation, men ingen andlig idealism, och den bär sin egen dödsdom i sin moraliska begränsning. Och han liknar den militära organisationens ordning i sin fullkomlighet vid äggskalets fullkomlighet, vars hela värde ligger i den trygghet det skänker kycklingen och dess näring och ej i den fördel det erbjuder mannen vid frukostbordet. Tagore är, som alltid, beundransvärd i sin ödmjukhet och genom den kärleksfyllda blick, med vilken han iakttagit och bedömer vår tids snedvridna samhällsformer och oändliga kortsynthet. När han talar om nationen, tar han den som ett abstrakt väsen; man tror först, att han avser den engelska, om vilken han säger, att ingen nation förstår eller har mindre beröringspunkter med Indien. Nej, han menar med nationen den organiserade egoismen hos ett helt folk, där det är som minst mänskligt och minst andligt. Samtidigt säger han, att när det gäller nationens sätt att styra, finns det skäl att förmoda, att det engelska styrelsesättet i Indien är ett av de bästa. Men av hela hans framställ-

Vid graven.

*Först vid din bår jag visste,
hur kär för mig du var,
mitt starka stöd jag miste,
och ensam stod jag kvar.
När döden obevekligt
sin stämpel tryckt på dig,
då svek mig allt mitt livsmod,
det blev så mörkt kring mig.*

*Först vid din bår förstod jag,
hur stark din kärlek var,
hur trogna dina löften
du i vår ungdom gav.
Vi åldrades tillsammans,
mitt hår blev grått som ditt,
oss livet smidde samman,
allt som var ditt, var mitt.*

*Ej blev vår sammanlevnad
en väg bland rosor blott,
nej, allvarstunga voro
de dagar som ha gått.
Dock bröt sig fram ur molnen
en stråle då och då
av sol och sommarsaga;
då gladdes vi, vi två.*

*Du gick ifrån mig, käre,
du måste lämna mig,
hur mörk och kall och ödslig
är vägen utan dig.*

*Med dig försvann för alltid
vad högst min längtan bar,
en liten grönklädd kulle
är allt vad jag har kvar.*

*Nu går jag själv, en skugga,
och väntar blott på ro.
Snart även jag skall vila
i gravens stilla ro.*

*Om blott jag kunde hoppas,
när slut min vandring är,
på andra sidan graven
få återse dig där.*

MONA.

ning finner man, att han, som andlig organism, känner sig strypt av förhållandena i sitt land. I Japan har hela folket erkänt för honom, att dess själar stympats och dess frihet kringskurits av en styrelse, som reglerar dess tankar, bearbetar dess känslor och blir misstroget vaksam, då det visar tecken till att vilja sträva mot andliga mål — känner inte litet var igen receptet? Och den nationalistiske fanatikern förklarar, "att det enda broderskap, som är möjligt i den moderna världen, är huli-ganismens broderskap", så stympar man mänskligheten och den dör av amputationen. Det är alldeles detsamma som själens mekanisering, enligt Rathenau.

Det framgår ändå tydligare av följande. Han frågar, om det är rätt att säga att människornas välfärd i västerlandet beror på, att de så fullkomligt som möjligt anpassa sig efter maskinhjulens döda rytm? Att maskin måste kämpa mot maskin och nation mot nation i en politikens ändlösa tjurfäkting? Och den garanti dessa länder, som icke äro en nation, kunna åtnjuta mot städets och hammarens och skruvnyckelns obegränsade rörelsefrihet, har sin grund i makternas ömsesidiga avundsjuka. Och då dessa isolerade maskiner sammansvetsas till ett den kommersiella och politiska glupskhetens brödraskap, vad för hopp skall det finnas för dessa andra, som älskat, dyrkat, levat och lidit, tänkt djupt och arbetat i stillhet, men vilkas enda brott är att de ej organiserat sig. "Ni svara, att de måste dö, men jag säger att de skola leva — det är min mening, att människans värld är en moralisk värld och det är farligt att förbise detta. Man frågar sig med häpnad, vad Europa gjort för att förtjäna det straff, som världskriget pålagt det och svaret blir, att västerlandet systematiskt dödat sin moraliska natur för att lägga en solid grund för sina gigantiska abstraktioner. Det har oavlätligt arbetat på att genom andlig svält förvandla den personliga människans liv till yrkesmänniskans."

Tagore liknar nutidens människa vid ett ofantligt djur med en kolossal tandorganisation, som avbetat världens högsta lövverk, men näringen har försent nått dess matsmältningsorgan och dess hjärta lider av brist på blod. Och västerlandet är lyckligt omedvetet om den nuvarande disharmonien i människans väsen. Logiken vet ej, säger han, hur de ändlösa lagren av rikedom och välstånd, de jordbävningar förberedas, som skola återställa den moraliska världens jämvikt och en dag skall den gapande klyftan av andlig tomhet uppsluka allt det, som fäst sin eviga kärlek vid stoftet. Människan, förvandlad till maskin för att producera rikedom, liknar ett träd, förvandlat till träblock; det skall brinna för dig, säger man, men det skall aldrig bära levande blommor och frukter.

Vad man under läsningen av Tagores bok får ännu klarare för sig än man redan haft är den nästan fullständiga likheten mellan nationen och individen; den sistnämnda är endast en miniatyr av den förra. Samma fel, samma förtjänster, samma svagheter, samma mekanisering — nationen blir en vidunderligt stor och mäktig individ, som sätter sin stämpel på alla sina smådelar. Och de låta stämpa sig med samma stämpel. Hur kommer det sig att man i en engelsk tidning kunnat läsa ett uttryck av bitterhet över Japans skryt över sin kulturs överlägsenhet — något som den brittiska liksom andra nationer gjort sig skyldig till under århundraden utan att rodna? Därför att självskhetens

Den första kvinnliga advokatfirman.

Mathilda Staël von Holstein.

Sedan den 1 september existerar i Stockholm den första kvinnliga advokatfirman i vårt land. Det är de båda kända och skickliga juristerna Eva Andén och Mathilda Staël von Holstein, som gemensamt satt upp egen advokatbyrå.

Eva Andén, yngsta delägaren i firman, är född 1886, tog juris kandidaten 1912, sysslade härefter ett år med sociala föreläsningar vid de Bergman-Österbergska kurserna, tjänstgjorde på domsaga ett år, tillbragte ännu ett år på firman Tierneld & Morssings advokatkontor i Stockholm och övertog därpå kvinnliga juristbyrån i Stockholm efter fr. Anna Pettersson, som innehåft densamma i några år. Fröken Andén har i ett år tjänstgjort som sekreterare i hyresnämnden samt är enda kvinnliga medlem av Sveriges advokatsamfund.

Mathilda Staël von Holstein är född 1876 i Kristianstad och kom vid 25 års ålder till advokatkontor i Stockholm.

Efter fyra år satt hon som amanuens i hälsovårdsnämnden, tjänstgjorde sedan som t. f. kamrer, kom därpå i enskild tjänst och slog sig samtidigt — det var år 1909 — på egna studier, juridiska, vid Stockholms högskola. Det var en arbetsam tid — studierna uppskötos till kvällarna och nätterna, men den ena tentamen efter den andra klarades, och 1914 stod hon färdig att söka dispens att i trots av icke avlagd studentexamen få taga sin juris kandidat. Följde så den akademiska debatten härom — först en femton månaders "utredning", därpå avstyrkande från bägge juridiska fakulteterna, den i Uppsala och den i Stockholm, tillstyrkande från Högskolans lärarråd och styrelse samt slutligen, 1916, definitivt nej från regeringen — det var under ecklesiastikminister Westmans tid. Efter att 1917 års konstitutionsutskott med både höger- och vänstermajoritet framställt anmärkningar härom mot statsrådet, lämnade fröken Staël in ny ansökan 1918, och erhöll äntligen den 20 april detta år juriskandidatexamen. Fröken Staël har uppburit en mängd krävande sysselsättningar, varit sekreterare och ombudsman i lantegendomsnämnden samt från 1916 sekreterare i norra hyresnämnden och, sedan 1917 års hvreslag kom och ett centralt kansli bildades, sekreterare i nämnden, som hon från början varit med om att bilda. Sedan i våras är fröken Staël medlem av Stockholms stadsfullmäktige och vidare ledamot av kommittén för utredande av kvinnans tillträde till stats-tjänst samt ledamot av Fredrika-Bremerförbundets kommitté för lagfrågor.

Genom sitt arbete i hyres- och lantegendomsnämnder har fröken Staël en vidsträckt erfarenhet inom allt vad fastighets- och hyresärenden beträffar och

Eva Andén.

just i dessa dagar är också byrån till det yttersta engagerad i frågor och tvister som beröra hyresärenden och hyreslagen.

Fröken Andén har ett aktat namn inom juridiska kretsar som en synnerligen dugande advokat och ett ovanligt skarpt huvud i allmänhet. Hon är specialist inom familjerättsärenden, och hon och hennes kompanjon komma tydligen att på ett lyckligt sätt komplettera varandra. Byrån kommer att åtaga sig fastighets- och hyresärenden, familjerättsärenden, boutredningar, skattefrågor m. m.

Vi äro övertygade om att denna första kvinnliga advokatfirma har en stor social uppgift att fylla genom sin verksamhet, och det är mer än glädjande att denna verksamhet just utövas av dessa tvenne jurister, som i alla kretsar och icke minst inom vår klass genom sitt arbete och sina kunskaper vunnit aktning och förtroende.

idealism måste hålla sig drucken medelst en ständig dosis självberöm. Men samma fel, som tyckas så naturliga och oskyldiga i dess eget liv, väcka förvåning och förbittring, då de framträda hos andra nationer. Känna vi ej igen oss själva?

Tagore anser, att nationernas krig i Europa är ett hämdekrig. Tiden har kommit, då för hela den rasande världens skull, Europa i sin egen person skall erfara den fruktansvärda dårskapen i detta som kallas nationen. Själviskhetens apoteos kan aldrig göra slut på sin omätliga skörd av hat och girighet och under detta krig har nationens dödskamp börjat, den har krossat sina egna lemmar, krossat dem till stoft.

Tagore säger även tänkvärda ord, om vad modernisering är. Folkets ande bör harmoniera med tidens anda men vi måste komma ihåg att modernisering endast är en efterlikning av det moderna. De som äga den moderna andan behöva ej moderniseras, alldeles som de, som

äro verkligt tappra ej behöva vara skrävlare. Den moderna andan tar sig ej uttryck i europeisk klädedräkt; eller i de anskrämliga byggnader, där deras barn undervisas; eller i de fyrkantiga hus, genomdragna med långa parallella fönsterrader, där dessa människor äro inburade under hela sitt liv; ej heller uppenbarar sig den moderna andan i deras damers hattar, fullastade med alla möjliga olämpliga saker. Det är ej modernt utan endast europeiskt; den sant moderna andan är tankens frihet, ej smakens slaveri. Dessa äro ord, som litet var av oss borde lägga på minnet.

Och Tagore hoppas, att indierna som ej äro någon nation och ej heller vill bli det — han har många ord av dämpad sorg, om hur n a t i o n e n har ödelagt hans land — att indierna skola få erfara, att denna jord är mer helig än de tegelstenar varmed makten byggt sin stolta byggnad. Ty ur jorden spirar liv och skönhet och fromhet. Indierna skola aldrig tro på den frälsning maski-

nen erbjöd människan utan på människosjälens verklighet. Då makten ej längre intar tronen skola indierna bringa sitt käril med heligt vatten för att rena och förnya människohistorien och bestänka den hårt tilltrampade jorden, så att rika skördar må spira ur den.

Tagores bok sluter sig till Rathenaus böcker så till vida, att dessa båda män, från olika sidor, se den fara, som mekaniseringen bringar människosjälens; men Rathenau har huvudvikten fäst vid mekaniseringen i och för sig, Tagore fäster sig huvudsakligen vid själen och dess räddning. — Bådas tankar borde vi alla assimilera i vårt innersta men den största nyttan få vi av den sistnämnde, vars alla arbeten borde finnas inom alla folkbibliotek och borde studeras inom alla studiecirkel i vårt land.

Ada Rosengren.

Från bildningsarbetet.

Dalarnes Folkhögskoleförening har i dagarna utsänt en redogörelse för sitt andra verksamhetsår. Den 40 sidor stora redogörelsen vittnar om den unga folkbildningsinstitutionens hastiga utveckling.

Redogörelsen inledes med en av kursernas föreståndare, fil. kand. Yngve Hugo, skriven artikel "Stadens Folkhögskola", i vilken redogöres för de experiment, som under de senaste åren gjorts i olika svenska städer att plantera folkhögskolor. Ämnet är aktuellt i Dalarna på grund av den stora vällyckade folkhögskolekursen i Falun i våras. Förf. påvisar huruvida stadens folkhögskola aldrig kan ersätta den gamla folkhögskolan på landet, men anser att den är ett synnerligen värdefullt komplement till denna, då den ju når en hel del av dem, som ändå aldrig kan bli i tillfälle att besöka den riktiga folkhögskolan.

Därefter följer i redogörelsen styrelsens berättelse, utvisande den framgång som verksamheten gjort på grund av ökade anslag och ökat intresse från allmänhetens sida. Ur statsanslaget för populärvetenskapliga föreläsningar har föreningen uppburit 1,200 kronor. På grund av motion av hrr Bernhard Eriksson och Carl Hedenstrand anslag Kopparbergs läns landsting för 1919 2,000 kronor till föreläsningar vid av föreningen anordnade kurser.

Dessutom har anordnats fortsättningskurser i Hedemora och Grängesberg under tiden 22—29 september. Under förra arbetsåret anordnades endast 4 kurser på tillsammans 7 veckor. Inalles har i Dalarna sedan 1905 anordnats 25 kurser på icke mindre än 88 veckor. Det gångna arbetsårets 7 kurser ha varit besökta av 839 fasta deltagare, d. v. s. i medeltal 120 vid varje kurs. Statistiken visar, att de representera så gott som alla samhällsklasser. De flesta ha dock varit bönder och industriarbetare.

Folkhögskolekursföreningen har under året samarbetat med Arbetarnas Bildningsförbund samt med Dalarnes Hembygdsförbund och Dalarnes föreläsningförbund. De trenne förbunden ha bekostat enstaka föreläsningar vid kurserna, vars ledare även på annat sätt sökt intressera kursdeltagarna för förbundens syften. Det stadgeenliga samarbetet med de olika platsernas bibliotek och studiecirkel har fortgått. Biblioteken ha i allmänhet inköpt av kursernas föreläsare anbefalld litteratur. På de flesta platser har som resultat av kursernas verksamhet bildats studiecirkel i vid kurserna förekommande ämnen.

Kooperativa Förbundets stipendier. För att bereda väl meriterade biträden (ev. föreståndare vid mindre föreningar) tillfälle till grundligare utbildning kommer Kooperativa Förbundet att anslå ett antal stipendier till stundande vinterkurs vid folkhögskolor. Stipendierna, vardera å 250 kr., utlämnas som räntefria lån, vilka avskrivs sedan vederbörande stipendiat varit anställd 3 år efter kursen inom föreningar, anslutna till K. F. Obemedlade kunna dessutom påräkna statsstipendier av vanlig storlek.

Brunnsviks och Jakobsbergs folkhögskolor ha vardera på grund av överenskommelse med Kooperativa Förbundet plats för ett 10-tal elever.

Trelleborgs socialdemokratiska kvinnoklubb.

Trelleborgs Soc.-dem. Kvinnoklubb bildades den 5 december 1906 med ett medlemsantal av 19. Men i stället för att öka denna lilla medlemssiffra sjönk den betydligt under årens lopp. Trots motgångar har det ändå inom klubben alltid funnits en liten

kärntrupp, som arbetat och uppehållit den. Som en erkänsla för denna sin ihärdighet har klubben på senare tiden lyckats vinna förståelse för vår sak och medlemsantalet har ökats, så att klubben för närvarande räknar 75 medlemmar.

M. F—g.

Brunnsviks Folkhögskola. Sedan det lyckats att i skolans omedelbara närhet anskaffa ökat antal elevbostäder, kunna ännu ett tiotal elever mottagas dels i folkhögskolan (första årskursen) och dels i andra årskursen. Perspektiv erhållas på begäran genom skolans föreståndare, adress Sörvik.

Arbetarnas bildningsarbete i U. S. A. Från Scandinavian Socialist Federation of Amerika har i dagarna ingått en skrivelse till A. B. F:s Centralbyrå med begäran om råd och upplysningar angående studiarbetets organisation och om samarbete i och för gemensamma intressen. Förbundet har beslutat upptaga studiarbetet på sitt program och önskar med anledning härav i detalj ta del av A. B. F:s organisation och arbete. Från A. B. F:s Centralbyrå har nu översänts en fullständig uppsättning av böcker, broschyrer och trycksaker angående bildningsarbetet jämte en del skriftliga upplysningar och en förbindelse att allt framgent hålla förbundet å jour med A. B. F:s utveckling. Det vore helt visst glädjande om på detta område ett intimt samarbete kom till stånd emellan de svenska arbetarna och deras kamrater i U. S. A.

Studiecirkelnas vecka. Programmen för studiecirkelnas vecka 5—12 okt. börja nu runt omkring i landet att ta fast form.

Den 11 och 12 oktober gäller det att erövra Lund och Malmö, där studiarbetet ännu inte fått riktig fart. Medverkande här äro Oscar Olsson och A. B. F:s instruktör i Västerås Gunnar Hirdman. På båda platserna stå resp. arbetarekommuner som anordnare. I Ystad talar antagligen även Oskar Olsson. Mest storstilad blir dock, som sig bör, studiecirkelveckan i Stockholm. Ur programmet må antecknas: lördagen d. 4 okt. samkväm i Södra Latinläroverket med föredrag av lektor Odal Otte-lin, musik, sång, folkdansar och lekar. Sön-

dagen den 5:te föreläsning i Folkets Hus As-sal av dir. Kurt Belfrage, musik och körsång. Kl. 12 samma dag: besök i nationalmuseum under intendenternas ledning. Kl. 2 e. m. populär konsert i Auditorium, arrangerad av Konsertföreningen och med föredrag av d:r Karl-Erik Forsslund. Vidare kommer under veckan att hållas föredrag i olika ämnen, bl. a. ett med kinematografen som illustrationsmateriel. Veckan avslutas med föredrag av folkskollärare Oskar Lundborg, förnyat besök vid Riks- och Nationalmuseum och teaterföreställning, varvid uppföres Molières "Tartuffe" samt slutligen med samkväm i Birkagårdens stora samlings-sal. —

Må nu de platser, som ännu inte fått sina program klara, på allvar gripa sig an härmed. Sänd A. B. F:s Centralbyrå, Brunnsvik, Sörvik, meddelande om vilka möten och program som äro klara.

För övrigt börjar arbetareklassen överallt i landet att på allvar organisera sitt bildningsarbete. I Eskilstuna har bildats A. B. F:s lokalavdelning, vars arbete synes bli lagt efter mönster från Västerås. Här har man redan börjat med en instruktionskurs med A. B. F:s Västeråsinstruktör Gunnar Hirdman som föreläsare. Dessutom planeras kurser med lektor Oscar Olsson och professor Knut Kjellberg. Utom A. B. F:s föreläsningverksamhet, som i omfattning ser ut att i år komma att öveträffa alla föregående, planeras på olika platser i landet instruktionskurser i bildningsarbetets olika grenar. Dyliga kurser äro bl. a. planerade i Lidköping, Trollhättan och Motala med A. B. F:s sekreterare Mauritz Andersson som föreläsare.

Som synes är arbetet i full gång. Det gäller nu för vederbörande på de olika platserna att se till att alla dessa möten och kurser bli talrikt besökta. Rekvirera i tillräckligt antal affischer för studiecirkelnas vecka. De erhållas från Goodtemplarnas Bokförmedling,

Historik över kvinnornas rösträttsfråga.

Ur Carl Lindhagens motion till 1919 års riksdag.

Ett tyskt ordspråk säger om s. k. nya funderingars öden: "Erst belacht man es, so veracht man es, so betracht man es und so macht man es".* Detta är i i varje fall en ganska trogen skildring av betydelsefulla frågors gatlopp i den parlamentariska politiken. Man myste här och var i korridorerna åt det oförmodade, fantastiska och kuriösa initiativet, ehuru merendels ingalunda elakt. "En sådan sak kan knappast få tio röster", yttrade en av lantmannapartiets främste. När avgörandets stund kom lyste i andra kammaren partiledarna som solar och läktarna logo unisont. Konstitutionsutskottet hade funnit frågan "teoretiskt tilltalande" men ansåg givetvis den omständigheten att förslaget avsåg "en alldeles ny princip" vara ett tillräckligt skäl för avslag. Detta är nämligen en gammal ledstjärna för parlamentariskt statsmannaskap. Votering begärdes emellertid och resultatet blev 111 röster mot — 64 röster för motionen.

Nu är min erfarenhet att när en verkligt viktig sak i andra kammaren samlar en klientel av sextio röster eller något därutöver har den passerat linjen mellan utopi och verklighet. Icke därför att den blivit "aktuell" ännu, för all del, men den hotar att möjligen kunna bli det. En viss fruktan begynner, man ler icke längre utan föraktets period börjar taga vid.

Därtill bidrog ock en annan sak. Samtidigt med frågans framförande i riksdagen och oberoende av denna tillfällighet började bland kvinnornas organiserade led en spontan propaganda för deras rösträtt. Man ville själv slita sina bojor och började frondera mot re-

* På svenska: "Först utskrattar man det, så föraktar man det; så betraktar man det och så gör man det."

Drottninggatan 55, Stockholm, till ett pris av kr. 1: 25 för 10 ex., kr. 2: 50 för 25 ex. och 5 kr. för 50 ex. Reklamaffischer med upplysningar om studiecirkelbibliotekets öppethållande bör även rekvireras. Erhållas från Bokförmedlingen till ett pris av kr. 1: 75 för 25 ex. och kr. 2: 50 för 50 ex.

Litteratur, som bör spridas under studiecirklarnas vecka, är i första hand den i särskild billighetsupplaga utgivna "Folklig självuppföstran". Den erhålles till ett pris av 30 öre från Bokförmedlingen och A. B. F:s centralbyrå. I följd såldes denna skrift på sina håll som inträdesbiljett till det offentliga mötet. Även bör "Allmänna upplysningar om Arbetarnes Bildningsförbund", som är utkommen i en ny, betydligt utvidgad, upplaga, spridas i massor under denna vecka. Den erhålles till ett pris av 10 öre från A. B. F:s centralbyrå, Brunnsvik, Sörvik, varifrån studiehåndböcker och övrig folkbildningslitteratur även kan rekvireras.

gering och partiledningar. Möten hölls på flera ställen och petitioner med talrika underskrifter inlämnades till riksdagen och slutligen bildades efter samverkan mellan olika initiativtagare i juni 1902 föreningen för kvinnans politiska rösträtt i huvudstaden, vilket också genast lät höra av sig.

Inför den hotande faran, att den kvinnliga rösträtten skulle bli en politisk realitet, började även vänsterpartiernas ledare bli betänksamma. Denna sinnesstämning var ett naturligt uttryck för det hävdvunna politiska systemet. Det hörde till den materialistiska världsåskådningen och ingick i den härskande statsmannaskolans uppföstran att gå varligt fram och försjunka i betraktelser över hindren. Första kammarens omöjlighet gav ytterligare näring åt denna taktik. I den kvinnliga rösträttsfrågan utbildades nu den opinionen, att männens rösträttsfråga oavvisligen måste lösas först. Det gällde att lirka med första kammaren för att avvinna den ett skapligt medgivande. Att samtidigt föra fram kvinnornas rösträttsfråga utmålades såsom en synnerligen betänklig sak. Man kunde med sannolikhet befara, att första kammaren skulle taga ett sådant förslag till förevändning att uppskjuta hela saken i avvaktan på någon slags utredning även om den saken. Även fruktade en och annan att kammaren skulle begagna kravet till att söka genom en mycket begränsad kvinnlig rösträtt skapa en konservativ garanti.

Under alla dessa bekymmer tänkte säkerligen första kammaren själv ingenting alls eller på sin höjd att detta nya påfund liksom alla andra borde avslås. En och annan gick kanske i några privata tankar om den konservativa garantien. Den kvinnliga rösträtts vännerna voro övertygade, att det hela komme helt enkelt att bli en voteringsfråga.

Vid 1904 års riksdag förelåg rösträttsfrågan ännu aktuellare än förut. Den som misstänktes att falla på det orådet att vilja rubba på de politiska cirklarna genom att framföra också den kvinnliga rösträttsfrågan undervisades ymnigt om det betänksamma och ansvarlösa i ett sådant steg. Mest bekymrad var onekligen Karl Staaff, vilken alltmer nalkades den liberala makten och därför tungt kände ansvaret sådant detta modelle-rats av det parlamentariska systemet. "Käre Lindhagen", sade han till sist såsom ett ultimatum, "krukan går till den spricker; om du nu väcker den kvinnliga rösträttsfrågan, måste jag uppträda emot dig offentligt i riksdagen." Jag tänkte i mitt stilla sinne, att alla äro vi bräckliga käril, få se vilket som spricker först.

Även nu blev således en motion väckt i andra kammaren. I denna formulerade vi saken sålunda: "I korthet sagt bör kvinnan erhålla politisk rösträtt: därför att det är rättfärdigt mot henne och däremot orättfärdigt att utestänga hälften av folket från politiskt inflytande, därför att kvinnan, som har lika stora intressen att tillvarata i samhället som mannen, bör själv bäst förstå att där bevaka sin egen rätt och sitt eget bästa, därför att hennes fallenheter otvivelaktigt i många avseenden äro lika med mannens, vilket förhållande från det allmännas synpunkt utgör en ytterligare bjudande anledning att låta dessa särskilda fallenheter komma till sin rätt och göra sig gällande, därför att härigenom skulle hennes medborgaranda stärkas, hennes självständighet och ansvarskänsla ökas samt hennes personliga anseende höjas, därför att samhället särskilt behöver den insats av medkänsla, sparsamhet och praktiskt sinne, som kvinnan antagligen skulle göra gällande i lagstiftningen och i statshushållningen samt därför att sålunda med ett ord det är till gagn för kvinnan och till gagn för samhället."

Emellertid var det uppenbarligen nödvändigt för motionärerna och gagneligt för saken att sätta någon makt bakom fordringarna. Trettio namn lyckades det att uppbringa under motionen. När den väcktes gick dess tillämnade tuktomästare ögonblickligen fram till talmansbordet för att taga del av densamma. Hans ansikte stelnade till, jag minns det så livligt, och vid återkomsten till sin plats undföll honom de resignerade orden "ingen hade tänkt att det skulle bli en massmotion". Det tillämnade klandret mot tilltaget uteblev.

Denna episod är så betecknande för parlamentarismen. Ledarna oftast gensträviga emot nyheter, de djupa leden gärna med, om de blott få. I detta fall tillhörde alla undertecknarna liberala samlingspartiet. Förklaringen ligger nog däri, att liberalismen i sin glanstid kämpat främst för den politiska friheten. Traditionen gjorde sitt till. De liberala kvinnorna voro på den tiden också verksamast för saken och inverkade på männen. Den nyaste tidens politiska ledarevalde var ej heller då så utpräglad, utan individerna lämnades ännu åtskillig frihet att tänka själva och inrätta sig därefter.

Belysande för parlamentarismens väsende var också att de socialdemokratiska riksdagsmännen, som haft kvinnans rösträtt på sitt politiska program redan från svenska partiets stiftande år 1889, likväl nu avböjde att delta i framställningen. Vid avgörandet röstade

de dock för densamma. Även inom detta parti väckte företaget mycket blandade känslor. Det stora organisationsarbetet och den ekonomiska lönekampen uppslukade lejonparten av intresset. Att då plötsligt släppa fram kvinnorna, om vilka man ej hade andra erfarenheter än de stora svårigheterna att organisera dem, syntes mången icke tilltalande. Inom arbetarekretsar är ringaktning för kvinnan dessutom ingalunda mindre utan kanske mera utbredd än inom övriga klasser, om man nämligen får tro utsagor från dessa kretsar själva. Under sådana förhållanden kan man förstå, att även inom arbetarepartiet den kvinnliga rösträtten på åtskilliga håll icke uppbars med någon vidare hänförelse.

(Forts.)

Internationell kvinnokongress.

Kvinnornas fackförningsförbund i Amerika (National Womens Trade Union League of America, vilket har 600,000 medlemmar) anordnar i Washington en kvinnokongress före den officiella kongressen. Till denna har varje land rätt att sända tio ombud, vilka åtnjuta gästfrihet under de dagar kongressen varar.

Inbjudan till Sverige att delta i kongressen hade sänts till Landssekreteriatet, varifrån den överlämnades till C. S. Men då varken tid eller ekonomi tillåter att sända ombud, så har i stället C. S. och styrelsen för Socialdemokratiska kvinnornas samorganisation i Stockholm sänt en skrivelse till kongressen, vari framföres de svenska socialdemokratiska kvinnornas ställning till de frågor, som där skola behandlas. Dessa frågor äro bl. a.: arbetstidens längd, åtgärder för att förebygga arbetslöshet, kvinnors och barns arbete.

Låt vackraste minnet.

På en intervjufråga med anledning av sin 60-årsdag svarar Stockholms stadsfiskal, hr G. Lidberg:

Det vackraste och varaktigaste minnet jag äger från mitt arbete i polisens tjänst är kvinnornas storhet och hjältemod inför olyckan. Jag åsyftar här den olycka, som vållats genom sonens, makens eller närskyldas avsteg från laglighetens väg. Då till följd av ett dylikt felsteg familjens framtidsförhoppningar syntes grusade, ja, till och med då förbrytelserna varit så svåra, att alla vänt sig med avsky från den felande, ha maken, modern eller system, oftast utan att utbrista i färfång klagan eller ens ställa ett enda förebräelsens ord till den skuldbelastade, undergivet tagit emot det hårda slaget. Hon har känt och förstått, att det enda, med vilket hon kunnat hjälpa och upprätta, har varit tröst och förlåtelse. Jag har sett henne ha kraft att kärleksfullt sluta i sina armar den, som väl lat henne den högsta nöd och förtvivlan.

Det står i den gamla berättelsen, en vinnan var den, som först tog av det trädets frukt även var god. Jag tror, att sådant jämt på det område, jag här berättat om, har försprånget, och att detta är på väg att bli hennes överlägsna sedliga arbete i trivialt.

Sol och Sagas land.

Av EINAR SVEDBERG.

Långt bort i längtans blåa land
där bor en skön prinsessa,
hon riket styr med egen hand,
bär krona på sin hjässa.
Där leva alla utan band
och utan strama tömmar,
ty hennes land är Lyckans land
och dit gå våra drömmar.

Dit styr vår längtan varje dag
på lätta silvervingar,
dit längta både du och jag
när vesperklockan klingar,
dit, föras vi av okänd makt
i nattens tysta vila
när mörkrets andar hålla vakt
och kring vårt läger ila.

Det landet, dit vår längtan går,
det heter Sol och Saga,
där blomstrar den vår lyckas vår,
där höres ingen klaga.
Där bjudas alla samma rätt
till frukterna som falla,
där trampas ej den ringes ätt,
där tillhör allt de alla.

Det landet sköljes ej av blod
från strider mellan dödar,
där går ej sorgens tårflod
sin väg bland sköna vårar.
där talar icke krigets gud
ett språk om makt och ära,
ty landets lagar, landets bud
till lösen kärlek bära.

Och Kärlek heter sessan vår —
ett namn förutan like —
som över lyckolandet vår,
vårt Sol och Sagas rike.
Hon sammanknyter Ont och Gott
och för dem bort ur striden;
att stifta fred är hennes lott,
men läka sår gör tiden.

Långt bort i längtans blåa land,
så långt som tanken ilar,
där ligger skön en blommig strand
i skydd för hatets pilar.
En gång vi också hand i hand
dithän skall styra färden
att hälsa Sol och Sagas land,
det bästa land i världen.

PELLERINS

GRÄDD- och
VÄXTMARGARIN

marknadens förnämsta fabrikater.

A.-B. Pellerins Margarinfabriks

Avd.-kontor, Skeppsbron 4, Stockholm.
R. T. 24 95, 44 63. S. T. 26 88, 78 66.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb

har glädjen konstatera en ständig fram-
marsch i såväl medlemsantal som arbetsinten-
sitet. Klubben består nu av 70 medlemmar
och har intressanta och välbesökta möten och
vi hoppas på ännu större tillslutning från våra
liktänkande kvinnor, som ännu inte kunnat
besluta sig för inträde i klubben. Avgiften
bör inte avskräcka någon, denna är endast
35 öre i månaden och för denna kontingent
erhålles även vår egen präktiga tidning
"Morgonbris". Klubben här har de sista
åren praktiserat detta sätt att få tidningen
spridd, och att alla medlemmarna ha var sin
tidning, ett sätt som kanske är att rekommendera
till andra klubbar.

Klubben, som bland annat tagit till sin upp-
gift att anordna föreläsningar i såväl kom-
munala och politiska som sociala frågor, hade
före valen i mars ett präktigt offentligt möte
med föreläsning av fru Maja Strandberg från
Ystad över ämnet "Kvinnorna och de kom-
munala valen". Mötet, som var välbesökt,
bestod av mest kvinnor. Vid detta möte erhö-
ll klubben 14 nya medlemmar. Den 9 maj hade
klubben anordnat ett andra offentligt möte
med kyrkoherde Isberg från Malmö som före-
läsare. Ämnet var denna gång "Bostadsfrå-
gan", och denna intressanta och lärorika före-
läsning, som åhördes under andlös tystnad,
var en av de bästa som förekommit. Styrel-
sen passade också på att försäkra sig om ännu
en föreläsning till hösten av samme talare.
Ämnet blir då "Barnavårdsfrågan".

För övrigt har klubben bl. a. beslutat bilda

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres
till billiga priser.

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

studiecirkel med olika ämnen i varje cirkel. Särskilt uttalande har gjorts angående önskvärdheten av fortsättningsskolor för flickor. En större sommarfest har klubben planerat tillsammans med N. O. V-logerna på platsen.

Vid sista mötet den 12 juni diskuterades stadgeförslaget till bildandet av ett kvinnoförbund. Klubben beslöt uttala sig för bildandet av ett kvinnoförbund och godkänna stadgarna, men ville samtidigt uttala önskvärdheten av att klubbarna böra äga rätt tillhöra förbundet genom sina respektive distrikt, då det på så sätt är lättare att välja ombud gemensamt till kongresser o. d.

Klubben har även deltagit i val av ombud till kvinnokongressen för Skånes distrikt av kvinnoklubbar samt valt ombud till distriktets konferens. Härtill valdes Olivia Nordgren med Mathilda Friberg som suppleant. Vid de kommunala valen i våras erhöll klubben två representanter i stadsfullmäktige, nämligen Olivia Nordgren och Anna Hansson samt som förste suppleant i landstinget Mathilda Friberg.

Till sist en hälsning från vår sydliga stad till våra kvinnliga partikamrater landet runt med en önskan att vi ständigt måtte gå framåt och att vi energiskt och målmedvetet måtte arbeta för de mål vi sträva efter, så att vi kunna visa oss värdiga den nya medborgarrätt vi den 24 maj erhöles: Kvinnans politiska rösträtt.

Trälleborg i juni 1919.

M. F—b g.

Agitationen.

Förarbetet för agitationsveckan i november är nu i full gång och Morgonbris skall i nästa nr meddela en fullständig plan över agitationsresorna. Västra Sverges kvinnoklubbar ha dessförinnan ordnat en agitationsturné, som de själva i samarbete med arbetarekommunerna bekosta. Turnén omfattar 7 platser med 10 möten och börjar andra veckan i oktober med Ruth Gustafson som talare.

Gåva.

Från Västerås Soc.-dem. Kvinnoklubb ha vi mottagit ett bidrag av 7 kronor, för vilket vi härmed sända vårt tack.

Vi kunna i detta sammanhang glädja alla våra intresserade, att sedan i våras har tidningen gått oavbrutet framåt och att 90 proc. av våra kommissionärer f. n. äro från kvinnoklubbar. Det är den fullt riktiga utvecklingen för en kvinnotidning som Morgonbris. Men den hjälp vi haft och fortfarande erhålla av för våra strävanden intresserade män, äro vi innerligen tacksamma över.

Ännu finnas stora vidder av oförstående bland arbetarekvinnorna, som behöva bearbetas och kultiveras och vi kvinnor förmå ej ensamma utföra allt.

C. S.

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN

EN KRONA HIT...

EN KRONA DIT...

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Kongressfonden.

De klubbar, som anslutit sig till kongressfonden, uppmanas insända avgiften för 1:sta inbetalningen 1919.

För kvinnoklubbar att rekvirera från Morgonbris Expedition.

Matrikel för 100 medl. 3 kr.
Stadgar pr ex. kr. 0:05.
Medlemskort pr st. 0:03.
Brevkort pr st. 0:05.
Morgonbris pr ex. 0:15 med 20 %
rabatt i kommission.

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring i **DE FÖRENADE** & sitt eget eller bägge makarnas liv. Premiebefrielse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16,
1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sek.: Fru Agda Östlund, Upplandsgatan 61, 4 tr. A. T. Vas*20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm. tel. 286 58.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubbs sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Sundbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus. Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm. Styrelsen.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dj torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal. Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus' C-sal. Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ordinarie möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. & lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

Kooperativa försäkringsanstalter.
FOLKET
Fonder: 4,500,000 kr.
AMARBETE
Fonder: 1,100,000 kr.
Ombud å större platser.